

Kirkerådet
Hans Arne Akerø

Dato: 08.09.2016

Vår ref: 16/2527 - 2 HAAK (16/28201)

Deres ref:

Høringssvar fra preses: Vigselsliturgi og forbønsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par

Innledning:

Jeg takker for muligheten til å avgi høringssvar i denne saken. Jeg har fulgt prosessen med de foreslåtte liturgier og har i Kirkerådet i juni drøftet og vedtatt det som nå er sendt ut på høring. Til tross for dette har jeg noen synspunkt og kommentarer til liturgiene slik de nå foreligger.

Bemerkningene knytter seg til vigselsliturgien, men de gjelder også for forbønsliturgien der ordningene sammenfaller.

Høringsspørsmål:

1. Mener dere at liturgiforslagene (Ordning for vigsel og vigselsliturgi og forbønsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par/) svarer godt til Kirkemøtets vedtak (KM sak 17/16)?

Forslagene svarer godt til KM – vedtaket. Vedtaket legger til grunn at det finnes to ulike syn på ekteskapet i vår kirke og at det skal utvikles en ny ekteskapsliturgi som åpner opp for at likekjønnede par kan gifte seg i kirken. «Tilsvarende» i KM - vedtaks punkt 3 er i de foreliggende forslag tolket som «så likt som mulig» med den virkning at det ikke er endret mer enn høyst nødvendig.

Som følge av det har det vært krevende å arbeide frem gode og sakssvarende og «tilsvarende» formuleringer som også gir forslagene et godt liturgisk språk. Det blir også tydelig gjennom prosessen at liturgien av 2003 har sine svakheter.

2. Er dere enige i å kalle ordningen «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» / «Vigselsordning for likekjønna og ulikekjønna par»? Gi eventuelt forslag til en annen benevnelse.

Jeg anser at ordningenes likevekt kommer best til uttrykk om de har likelydende navn, og foreslår derfor at både den nye ordningen (2017) og den gamle (2003) bør hete «Vigsel». Skillet bør kun fremkomme som underoverskrift, og kan baseres på året for

innføring av den respektive ordning; – f.eks. 2003-ordningen og 2017-ordningen. Det kan eventuelt være et alternativ å gi begge ordningene nytt navn – til henholdsvis «Vigsel 2003» og «Vigsel 2017». 2017-ordningen kan i så tilfelle påføres en ytterligere presisering (underoverskrift) som «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par».

3. Alminnelige bestemmelser

Jeg anser de språklige endringene i alminnelige bestemmelser som gode og nødvendige. Tillegget i punkt 3. knyttet til avgjørelsesmyndighet hos forrettende prest, gir utvilsomt uttrykk for riktig tolkning av både vedtaket og den kirkelige situasjonen. Men forrettende prests avgjørelsesmyndighet er klart forankret i Tjenesteordningen for menighetsprester, 7.2, og vil dessuten bli presisert og avklart gjennom veiledningsheftet som Bispemøtet vil utgi om ulike spørsmål knyttet til vigsel i Den norske kirke. Jeg mener derfor det bør vurderes om denne presiseringen i alminnelige bestemmelser strengt tatt er nødvendig.

4. Den innledende teksten eller til punktene 1, 2 og 3 i forslaget til vigselsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par?

Her er det gjort de nødvendige justeringer, og jeg har ingen kommentarer til disse.

5. De innledende ordene under punkt 4 Skriftnesninger («Gud har skapt oss [...] stå ved hverandres side livet ut»)?

Jeg mener at hensyn både til kjønnsinkluderende språk og alminnelig språkfølelse tilsier å bruke ordet «**seg**» i stedet for «**ham**» i innledningsordene til skriftnesningen under liturgiens punkt 4. Dette til tross for at det blir en endring i forhold til 2003-liturgien.

Jeg synes ikke at formuleringen «**velger å leve sammen i ekteskap**» klinger godt. Formuleringen skiller seg fra 2003-liturgiens karakter av skaperordnings-begrunnelse for samliv: «Han har ordnet det slik at...». Slik tenderer forslagets formulering mot det pragmatiske og byråkratiske. Jeg ønsker en formulering, som i større grad løfter det skapelsesteologiske perspektiv.

Bruken av ordet «**stadfester**» er noe problematisk. Det foreligger ikke spesifikt tekstmateriale som gir grunnlag for en slik formulering, til forskjell fra 2003 – liturgien med sitat fra Gn. 1.27. Utfra dette kan det hevdes at den nye liturgien ikke kan ha Gud som subjekt som den som stadfester likekjønnet ekteskap. Men da den utvidede forståelsen av ekteskapet legger hovedvekten på det relasjonelle og ikke anser kjønnsdifferensiering som grunnleggende, er det mulig å beholde formuleringen slik forslaget gjør. Grunnleggende sett lever mennesket alltid i en form for samliv med andre, og slik sett er samlivet og menneskelivets relasjonelle betingelse av eksistensiell karakter. Samliv er ikke spesifikt kristent. Bibelens to skapelsesberetninger fremhever det menneskelige fellesskapets betydning, og poengterer at dette er «godt» for mennesket i Guds øyne. I tråd med og utledet av den allerede etablerte forståelse av fellesskapet

som gudgitt eller «skapt», bør innledningsordene til lesningene derfor bekrefte samlivets gudvilledede karakter. Siden «stadfestet (Gud)» er brukt i liturgien av 2003, ønsker jeg ikke å bidra til en formulering som oppleves som om den nye liturgien nedskriver det likekjønnede ekteskapet.

Jeg har formulert følgende alternative forslag til hele innledningen (endringer markert med fet skrift.):

L: Gud har skapt oss til å leve i fellesskap med **seg** og med hverandre.

L: **Når to (mennesker) vil høre** sammen i ekteskap, stadfester Gud dette fellesskapet **med sin velsignelse**.

6. Forslaget til to obligatoriske skriftlesninger og at disse skal være Sal 36,6-10 og 1. Joh 4,7-12?

Det foreligger ikke tekster i Bibelen som omtaler likekjønnet samliv på samme måte som ulikekjønnede samliv. Selv om mange tekster, både i GT og NT, omtaler kjærligheten i forskjellige former, er det i svært liten grad det eksklusive, personlige kjærlighetsforholdet mellom to mennesker i form av en følelse eller sinnsstemning som tematiseres i tekstene. Det dreier seg snarere om menneskers holdninger og handlinger overfor Gud og overfor andre mennesker. «Åndens frukter», snakker Paulus om i Galaterbrevet, og ramser opp glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse. Dette er også grunnverdier i kristen samlivsetikk.

Selv om det ikke foreligger tekster som konstituerer samlivet mellom likekjønnede, fremgår de samme grunnleggende verdiene for samliv uavhengig av samlivsform, av det bibelske materiale. Heller ikke tekstene vi kjenner og bruker for ulikekjønnet ekteskap, taler uten videre om det personlige kjærlighetsforholdet. Etikken i samlivet, og begrunnelsen for det, utleder kirken av kjærlighetsbegrepet slik det er beskrevet i NT. De obligatoriske tekstene som foreligger i 2003-liturgien, nevner mann og kvinne eksplisitt og er således ikke egnet for 2017-liturgien. Som erstatning for disse vil det være naturlig å hente tekster som beskriver kjærligheten som skapt av og relatert til Skaperen (Sal 36), samt tekster som beskriver hvordan relasjonen mellom de to skal formes av grunnverdiene som springer ut av den kristne etikken (Kol 3).

Jeg foreslår følgende to tekster som obligatoriske, med den følge det får for alternative lesetekster i den nye liturgien.

Sal 36, 6-10

Kol 3, 12b-14

7 Ekteskapsinngåelse.

Ingen kommentar.

8. Punktene 8 – 13 (Overrekkelse av ringer, forbønn, musikk/symbolhandlinger, salme, velsignelse, utgang).

Ingen kommentar.

9. Det er lagt til 4 nye skriftlesningene som en kan velge å lese. Bør noe tas ut og/eller andre skriftlesninger tas inn?

Alternativer til valgfrie tekstlesninger er utvidet som følge av bruken av obligatoriske tekster. På bakgrunn av erfaringer vil det være naturlig å redusere tekstutvalget noe ved senere gjennomgang av begge vigselfiturgiene.

Selv om teksten fra Ruths bok kan forstås som beskrivelse av helt andre relasjoner enn den som tematiseres i en vigself, er preses kjent med tekstens brukshistorie og symbolske rolle i en rekke forbønnshandlinger over tid, og ser således at den kan fylle en funksjon som valgfri tekst.

10. Forbønselfiturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.

Det meste av det som er bemerket til vigselfiturgien, er mine kommentarer også til forbønselfiturgien.

11. Andre kommentar

Med vennlig hilsen

Helga Haugland Byfulgien
Preses i Bispemøtet

Mottakere:
Kirkerådet